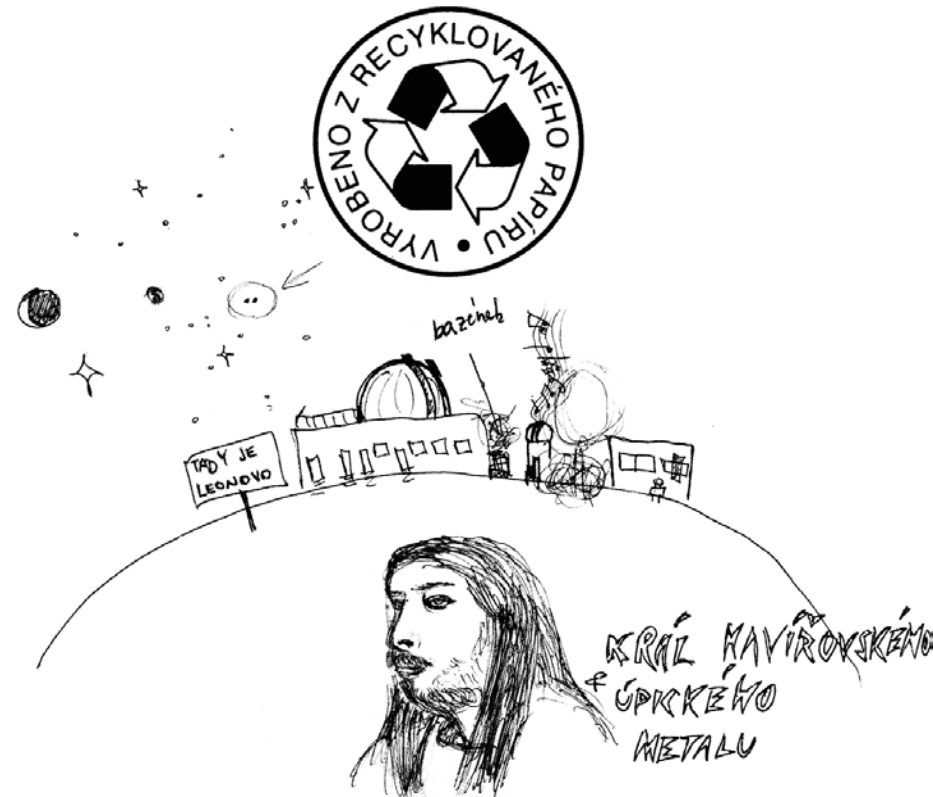


Stary rocker  
k mikrofonu nezne prisaty  
svou hudbou posedly  
zenami unaveny  
hvezdami omameny

Urputny vyraz  
jiskra od ust  
dlouhe tenke cary  
v mlze telegrafnich dratu  
morseovkou vysila  
noty do eteru  
Temny odkaz kytarove generace

(autor znamy)



## README . TXT

EXteremalni Periodicky Abnormalni letni tabor mladeze EU 2003 ukoncen.

Nejakym zazrakem zase nikdo ne zemrel, nikdo se nestratil, nikdo ne shubnul, nikdo ne otehotnel (???), nikdo ne zmrazil (tekuty dusik!!!), nebyly zlomene ruce, nohy (jen skrivena psychika a jedna poskozena brada) a nikdo se nevratil domu uplne normalni. Byly pokusy o mensi psychickou degradaci ucastniku bechem tech dvou tydnu, ale nestalo to za moc. Ani 50 plastickyh operaci ktere hlavnicho (pozor!) vedoucicho (pohov!) zbavily 30 kilo a predelaly mu ksicht (porad nic moc) prilis ne pomohlo. Novy stary hlavni vedouci s novym image'm a rikajici si Michal Svanda delal sve povinosti tak jak mel (cti: nikoho ne obtezoval, vsichni meli klid a delali co chteli:-D)

A zase mi vsechno uteklo tak rychle...

Nejsem v stavu dat moje vspominky nejak rozumne do hromady, a ani to ne ma smysl. Kazdy bere Expu jinak, ma k ni osobni stav a svoje osobni vspominky.

Byl jsem letos neco mimo. Musel jsem dohlizet na chalupu, navstevila mne ma dracha polovicka a posledny 3 dny starvil jsem na rockovem festaku v Polsku.

Toliko osvěty na úvod a nyní neváhejme a podívejme se na další figurky, o které den co den zakopáváme v táboře.

Léta již na expedici dojíždí Martin Holeček. Svým zjevem a hlavně chováním hodným chovance Jedličkova ústavu si vysloužil dvou přezdivek. Kosmonaut pro své časté lety a především přistání v bazénku a 3H (čti tři há), což je zkratka označení, jež nepotřebuje dalšího vysvětlení - Hormonální Hybrid Holeček. Již druhým rokem vystavuje své svalnaté tělo na odív zdejšími děvčatům, zatím však bezúspěšně. A to ze dvou důvodů - jednak zdejší děvčata až příliš dobře znají Kosmonautovu minulost, přítomnost a zlí jazykové tvrdí, že i budoucnost. Druhým důvodem je fakt, že zdejší děvčata jsou kompletně sterilní. Až nedávno jsme zjistili, že 3H ve stanu potají uchovává barel s vazelinou a vyjetým motorovým olejem. Oběma látkami v pravidelných intervalech natírá své tělo, aby se lesklo jako psí kulky. Jeho zoufalá snaha o ulovení někoho z roje opačného pohlaví již postoupila tak daleko, že po nocích prohledává internetové seznamky a zve desetileté slečny na pozemek hvězdárny za účelem bližšího seznámení. Minulý víkend však tvrdě narazil, když neodhadl internetovou anonymitu a z desetileté Kájinky se vyklubala sedmnáctiletá vyspělá Karla. Nutno podotknout, že 3H netušil, co má vlastně dělat a ani Karla zřejmě nečekala, že jí seznamka vyplivne takové individuum. Marné byly Kosmonautovy snahy zavést hovor na hvězdnou oblohu, mezi milenci již tak otřepané téma, marné byly i jakékoli jiné snahy. Dokonce i pozvánka do pánských sprch (že prý Karle ukáže svou malou kachničku) se minula zřejmě účinkem. Karla totiž do sprch skutečně dorazila, posléze se z poza zavřených dveří ozval srdceryvný řev a zdí proběhl mokrý Kosmonaut, přičemž v kratásech kryjících jeho holou řiť byl dobře patrný výstupek, obrysy vzdáleně připomínající jistého stěhovavého ptáka létajícího v hejnech, jehož domestikovaná forma je tak oblíbena na četných slavnostních stolech.

Při pohledu do řady netrpělivě přešlapující čtyřikrát denně před místní vývažovnou (která je domácíky nazývána "kuchyňkou", nikomu nemůže uniknout pohled na Zdeněčka Janáků. Vychrtlý jedinec s kudrnatou hlavou, na níž obvykle jako ochranu před povětrnostními vlivy nosí svoji jídelní misku (obvykle plnou mastných ok od předvčerejší polévky) totiž permanentně vyvíjí podobné snahy, jako Kosmonaut. Dávno však pochopil, že cesta rozhodně nevede přes internet, ale že nejdůležitější je osobní kontakt. I proto se snaží působit geneticky dobře vybaveným samcem. Pravdou je, že i jemu tento způsob snahy o předávání genetického materiálu doposud nevychází a zůstává po nocích stále osamocen. Těžko říci, čím to vlastně je, že jeho postava se vyvinula do tvaru obrovské spermie a z uší mu několikrát denně vytéká nehomogenní bílá lepkavá tekutina.

Zdeněčkovo ego velmi utrpělo nedělním výletem, kdy jeho pokožka pod účinky přímého slunečního záření nabyla temně růžové barvy. Faktem je, že tímto se pro něj lisavé pohyby, které provozuje noc co noc v dívčích stanech proměnily z potěšení na utrpení. Zato však získal další záminku pro to, aby se jej mohla dotýkat něžná dívčí ruka. Stále blekotá cosi o pálících zádech, krému po opalování, Fenystylu a osamocněním stanu v rohu louky.

Nezbývá, než jak Kosmonautovi i Zdeněčkovi popřát hodně úspěchů v dalším lovu. A na další figurky se podíváme opět příště.

Celá plejáda řadových expedičníků, které A.Bidlo i Mirko Hýl označili nestoudně jako šed' na pozadí zářivých hvězd, kterými mají být vedoucí nebo letití expedičníci, by si jistě zasloužili pár slov. Je mezi nimi řada schopných lidí, kteří například na rozdíl od Fidela, v noci skutečně pozorují a mají výsledky. Zmíním alespoň jmenovitě například Zdeněčka, Toma Zajíce, Stana ze Slovenska, Katarínu Kostárovou, Hanku Kučákovou, Gustava s rybářskou stoličkou ... Je jich spousta. Zůstaňme však u Fidela, který jako takový sice představuje skutečné jádro M.O.R.u, avšak po nocích buzeruje, kde může, ohání se svou holí, kterou Pavel Gabzdyl příznačně nazval křivákem a ohrožuje ty, jejichž noční čas má určitou náplň. On sám patří mezi lidi, kteří se po nocích svým těžkým a vrávoravým krokem bezděčně plouží po pozemku hvězdárny čekajíc na chvíli, kdy bude půlnočka, při které se jako kdykoli jindy, kdy je výdej proviantu, neM.O.R.álně předběhnou a ještě mají hemzy na ostatní, kteří si dovolí činit totéž, dle jeho vzoru. Po té, co se spolu se svými kumpány napráská kupami skutečně podpultového jídla, hlasitě vzlyká a ztěžuje si, jak je "přežraný, jak je mu těžko a že ho to co nevidět roztrhne". Každého tím jen obtěžuje a kazí obrázek toho zbytku dobrého, co na expě ještě zbylo: jídlo. V tomto směru je velmi zarážející, že se Mirko Hýl jemuž ruku při psaní jeho článku vedl Jiří Dušek ani slovem nezminil nějakým chvalozpěvem na adresu paní Samkové a paní Jany, které se o nás a naše žaludky starají přímo ukázkově. Patří jim díky alespoň ode mne.

Psát by se dalo dlouze a obsáhle, ale na to není čas ani prostor. Už mi klepe na rameno Gomez s vychechtaným Gabzdylem, abych vypadl z GŠ, které považují za své výsostné vody. Táhne z nich fernet, a Goméz je zřejmě jako obvykle narvaný i brufenama, kterých si přivelzl celou igelitovou tašku a požívá je jako maliny. Už musím skutečně jít a přemýšlet o tom, co Vám napíšu příště, protože toto je skutečná tvář expedice v Úpici a veřejnost má právo o ní vědět.

*Zase nedávám pozor! Dávám, od 1. 9. 2005 po 2 Jop...  
aha - hej já nedávám... Dávám!*

## Nová doba a nové ksichty

### Lotr Fotr

Dnešek je v mém životě velkým dnem. Po téměř třidvaceti let mi byly otevřeny oči a já zjistil, že jsem doposud vlastně žil zbytečně a špatně. Až mi noví přátelé z Meteorologické Operativní Rady (M.O.R.u) mi umožnili podívat se na svět moderním pohledem, dali mi nahlédnout do své filosofie Kubánského pomeranče. Při pohledu zpět mi nezbylo, než zpytovat své svědomí a dát si předsevzetí, že budu napravovat chyby, které jsem ve svém minulém životě udělal. Mnohokrát jsem též dopustil činy příkoří na jiných.

Má milá lúzo, již nemá smysl dále odporovat, je nutné se podvolit nové době, nové filosofii, novým myšlenkám. Mohlo by se zdát, že konzumenti jiného ovoce, než je kubánský pomeranč, jsou považováni na reakcionáře, odpadlíky a hnůj světa. Není tomu tak, nová filosofie přiznává i existenci jiných názorů a hledí na ně s nadhledem, neboť vždy až zkušenost ukáže, kdo má pravdu.

Dnes jsem pochopil, že je třeba se podívat vstříc budoucnosti a již se neohlížet do minulosti. Minulost je zapomenuta, budoucnost patří žluté barvě!

Ani nevím o cem mnel bych psat, Vlk popsal poradne expu v svem clanku, o Marsu je take dost. Tak jen par veci ktere zapadly do me uboche hlavicky.

Zda se, ze objevil se dalsi druh expedicnika. Mame novacky, radove expedicniky, byvale expedicniky, vedouci, hlavnicho vedoucicho, pani reditelku, pani Samkovou, zamestnance hvezdarny, a ted se objevil expedicnicky duchodce! Stary hlavni vedouci Jirka Dusek prijel letos jako obycejny vedouci a nemnel prilis s kim chlastat. Bylo neco na pohledu na Duska, kdyz vypravrel stare expedicnicke historky a zajimavosti oblochy novackum a mladsim expedicnikum, vypadal jako stery deda vypravrejici vnuccatom pribechy s valky...

Jako ze trvale bydlim v Becce, mnel bych neco napsat, co se vyvadelo v historyckem pribytku pana Becvare.

V kopuli „kterou se pred rokem tocilo klikkou“ nainstalovalisme CCD kameru, internetovou kameru, pocitac, tvrdej internet, ovsem zesak a CD prehravac a spoustu jine elektroniky. Zbyva nam jesce sklep a vyklopici lehatka.

Kamerku zapojilisme s jedne strany do pocitace, s druche do Secretain'a (nebo kratce: kretena) a dost jsem cumel, co s takove kamerky vylezlo.

Asi ne musim psat ze hlavni dalekohled neni jesce plne funkci. Snad driv nejaka holka odjede s expy jako panna nez ja doostrim Becvare.



Krome hrani si na paparaziecho stal jsem letos taky za kamerou, premiera tocho uchylackeho plodu brzy.

Skoda ze nikdo nic nenapsal o novinarach, kteri fotili fiktyvni pozorovani uprostred dne nebo o tekutym dusiku. No ale nic. Vsechno co mi prislo mailem muzete precist nize.

Sorry ze pisu bez ceske diarektyky (???) a s chybama, ale nechcelo se mi nikoho obtezovat at mi to opravi. Vsechny prispevky jsou v orginalnich verzich a bes oprav.

Na konec THANX: Leonkovi za ceda, kouzelnou skrinku, tekuty dusik a pritomnost, Marcelovi za techniku a vedu, Pauliemu za kytaru, Buvolovi za bojovku, Zdenkovi za prehravac, Tomasovi za orginalitu, pani Markove za pohopeni, Katce a Terezce za svezi krev, pani Samkove za 2 kg, Jitce za copanky, Markete, Alice a Marianie za before party, Michalovi a Jane za to ze byli fajni, Alesovi, Ive, Happy'emu a vsem vyse zminienem a niezminienem za pritomnost. DIKY ZA TO, ZE JSTE!

Bohuzel, nemam komu podekovat za masirovani. Holky ucte se!

hp

# Bezpečnostní manuál pro práci ve fotokomoře (verze 1.2)

**Autor: Iva Boková  
(ve spolupráci s Michalem Szozdou)**

Jakákoliv shoda se skutečnými událostmi je čistě záměrná,  
všechna fakta zmíněná v tomto manuálu odpovídají realitě a nejsou smyšlená

## 1 Vstup do fotokomory

### 1.1 Před vstupem

Před vstupem do fotokomory zaklepeme na dveře fotokomory a přesvědčíme se, zda někdo uvnitř nepracuje. V případě kladného zjištění se dále otážeme slovy: „Můžu?“ a vyčkááme na odpověď. Pokud je odpověď kladná, vstoupíme dovnitř. Pokud je záporná, nevstupujeme.

### 1.2 Po vstupu

#### 1.2.1 Vstup do obsazené fotokomory

Po vstupu pozdravíme a pracujícího neotravujeme.

#### 1.2.2 Vstup do prázdné fotokomory

Po vstupu do fotokomory zjistíme, zda nehrozí některé z následujících nebezpečí:

- nebezpečí udušení
- nebezpečí zakopnutí o neočekávané předměty nebo náraz do neočekávaných předmětů
- nebezpečí ohrožení morální výchovy mládeže

### 1.3 Kontrola vnitřku

#### 1.3.1 Organické předměty

Zkontrolujeme všechny předměty organického původu a prohledáme všechna místa, kde se mohou nacházet. V případě oprávněného podezření, že se předmět může stát zdrojem bakteriologické nebo jiné nákazy, nebo že může jakýmkoliv způsobem negativně ovlivnit práci ve fotokomoře, předmět bezpečně zajistíme a neprodleně z fotokomory odstraníme.

#### 1.3.2 Neorganické předměty

U neorganických předmětů zkontrolujeme, zda nehrozí nebezpečí lavin, dále zda jsou všechny předměty potřebné k práci přítomny, zda některé nepřebývají a také zkontrolujeme, co zmizelo od doby, kdy jsme tu byli naposledy (papíry, filmy, fotografie, negativy, foťáky, misky, víno a pod.).

## 2 Příprava chemikálií

Připravíme si všechny chemikálie potřebné k práci a pokud nejsou naše vlastní, zkontrolujeme, jak moc jsou prošlé. Pokud jsou starší více než 25 let, musíme se postarat o nové.

Pokud jsou chemikálie již připraveny, zkontrolujeme, zda není:

- místo vývojky ustalovač
- místo ustalovače vývojka
- místo vývojky nebo ustalovače voda
- místo vody vývojka nebo ustalovač
- místo pozitivní vývojky negativní a naopak
- místo čehokoliv výše zmíněného cokoliv výše nezminěné
- Pokud mají chemikálie barvu šedou, hnědou nebo jakoukoliv jinou než průzračnou, pravděpodobně již nejsou k použití. Ale v pohodě s nimi pracujeme.

nich občas značně prolínají, kopírují či parazitují jeden na druhém. Možná je to rozklad jejich ideových vůdců, možná v tom hraje roli určitá rivalita, nicméně všechny tři jsou bizarní už jen tím, kteří lidé je reprezentují.

Uvést na pravou míru vše, co je tak říkajíc "příkrášené" například ve výše zmiňovaných člancích, není rozhodně snadné, neboť v každém lze nalézt špetku pravdy. Všem se však věřit nedá a zapřísáhám Vás, kdož nevíte, jak to tady chodí, abyste jim nevěřili!

Arnošt Bidlo je vskutku persona hodná označení podivín, který je silným sympatizantem grupy M.O.R. a jak se zdá, dokáže tendenčně laděné články sesmolit takřka na objednávku. Pravá tvář skupiny M.O.R. je taková, že se sice velmi odlišují od ostatních, ale barvou svých triček a výrazy v obličejích svých lídrů (Gomez a Fidel) se snaží pouze zaujmout své okolí. Škodí jen minimálně, a když už, tak obvykle v zájmu většiny. To je však ale neomlouvá.

Mirko Hýl je naproti tomu životní ztroskotanec. Jako odchovanec úpické pomocné školy, je zcela mimo realitu. V jeho případě se nedá ani věřit tomu, že by nějaký článek byl vůbec schopen napsat. On sám je vedoucími využíván na donášku jídel, takže vést zhýralý život umožňuje všem vedoucími bez výjimek. Jiří Dušek, který jej pro svůj záměr ani nemusel získávat, si jeho jména pouze propůjčil. Nic zvláštního na tom není, páč Dušek to dělá často i při svých pořadech v brněnském planetáriu, kde jména autorů fotografií záměrně retušuje. Včera v noci se tím chlubil M.O.R.ákům. Je to neetické, což si uvědomuje, ale takový byl Jiří asi vždy. Pozoruhodné je, že tábor velení M.O.R.u se s tzv. Duškovci (Dušek, Gabzdyl a spol.) po večerech druží nad flaškou laciného vína Kníže Rohan, avšak přes den se verbálně napadají, běžně i velmi vulgárně. Proto s nimi u jejich stolu nikdo sedět nechce. Kdo by chtěl neustále poslouchat zhýralé impertinentní řeči a nadávky. Jenže jim to zřejmě svědčí a baví se tím. Tuhle v neděli údajně ztropily v Trutnově výtržnost v zahradní restauraci, kde se vzájemně hádali a rokovali o tom, kdo z nich je největší "kokot" (omlouvám se za ten výraz, ale ten je v jejich slovníku vůbec nejfrekventovanější a nedá se přeslechnout). Vzájemné napadání psanou formou je proto zřejmě květem, který vyrašil na stonku jejich vzájemné nevraživosti.

Třetí nejvýznamnější proud představuje hlavní vedoucí Michal Švanda. Obvykle býval nevyhraněný, protože jeho vlastní pozice na úpické expedici dosud není tak silná, jako lety vedoucovaním podepřená v případě Jiřího Duška. Proto se Michal sice snaží Duškovců i "M.O.R.áků" stranit, ale v rozhodných chvílích s nimi spolupracuje, protože jak se nyní ukazuje, Duškovci se s "M.O.R.ákama" tajně spojili a vytvořili silný klan, jehož vliv si Michal uvědomuje. Jinak je ale oproti výše zmíněným skupinám Michal pohodový a nekonfliktní člověk. Vysedává s řadovými expedičníky u jednoho stolu a nedělá mezi nimi žádné rozdíly. Naproti tomu Duškovci a M.O.R. mezi sebe nikoho z vnějšku nevpuští a vytváří kolem sebe určitou auru, která je bariérou proti všem okolo. Tu a tam si mezi řadovými expedičníky vyberou několik jedinců, kterým dávají navenek najevo, že je berou jako sobě rovné, ale ve skutečnosti se v jejich nepřítomnosti v místních putikách baví na jejich účet a pošklebují se jim. Příkladem může být Elvis (Jindřich Žižka), kterého najali na vskutku originální nápad, jak zdiskreditovat jednoho z řadových expedičníků. Skutečnost, že je Elvis synovcem ředitele brněnské hvězdárny, který je přímým nadřízeným Jiřího Duška, tuto situaci jen umocňuje. Možná chce Jiří přes něj vyjádřit určitý nesouhlas se současným ředitelem. Nevím, možná je to jen dohad, ale tato hypotéza se vskutku nabízí.

Takový Cibulec vyvolává také rozpaky. Jenže zřejmě u všech bez výjimek, takže je vlastně ztělesněním abnormality ve světě zvláštností, jakou expedice určitě je. Mirko Hýl se vyjádřil, že na expedici jezdí jen a pouze "ulítlí" lidi, jenže někteří zřejmě ztělesňují tak zvané ad absurdum. S tím souhlasím i já, ale snažím se Cibulce tolerovat. Má svět sám pro sebe, ostatní do něj zatahovat nechce a v podstatě jím okolí ani moc neobtěžuje, i když je to magor.

Není se ani proč divit, že se nám nepodařilo jednoznačně udělit tak luxusní ocenění jako je Nohy číslo 1. Vybírat bylo opravdu z čeho. Světlé i opálené, krátké i dlouhé, v sandálech nebo i bos.

S postupem času, jak jsme poznávali další a další adeptky, měnilo toto lichotivé označení svoji majitelku, až dostalo putovní charakter. Jednak to bylo zapříčiněno subjektivním pohledem jednotlivých porotců a taky situací a polohou, v které se zrovna bodované nohy nacházely.

Střediskem celé neoficiální soutěže a místem s největší koncentrací pěkných nohou, a nejenom jich, byla samozřejmě Bečka. Doslova podle rčení Ženy, víno, zpěv, se večer co večer konaly jednotlivé kola prestižní soutěže. Porotci šak pracovali i přes den a hodnotili každý krok své favoritky.

Konečného hodnocení celé soutěže se však nedočkáte, protože určení jednomyslné vítězky není možné a všechny potřebné dokumenty jsou uloženy v soukromých sbírkách jednotlivých, chlípných porotců.

Nezbývá nic jiného, než popřát MŠVlkovi dobré oko při vybírání nových expedičnic a těšit se na Rok 2004 --- rok krásných ... .



## Všechno je trochu jinak

Eman Soman

Vážení, po přečtení příspěvků Arnošta Bidla ze dne 22.7.2003 a Mirko Hýla ze dne 28. 7. 2003 o dění na astronomické expedici v Úpici, musím hned úvodem svého příspěvku konstatovat, že všechno je trochu jinak. Oba články byly zaměřeny velmi tendenčně, což však není divu, neboť jak jsem sám z pozice řadového expedičnicka vyzoroval, v kolektivu účastníků je hned několik názorových a "ideových" směrů. Tři jsou však asi nejvýraznější, byt se dva z

## 3 Práce s negativy

Před začátkem práce uzamkneme dveře a utěsníme dveře i okna fotokomory, abychom měli úplnou tmu.

### 3.1 Ukládání negativu do tanku

Položíme na stůl poblíž sebe všechny předměty nutné k vykonání této činnosti a vypínáme světlo. Dále postupujeme podle návodu zkušenějších expedičnicků a balíme negativ do tanku při soumraku plynoucího z děr ve dveřích a okně.

Pozor na to:

- jestli se film vešel celý do šneku
- abychom nepoškrábali a neznečistili film
- jestli po umístění filmu v tanku je uzávěr uzavřený
- než zapneme světlo, zkontrolujeme, jestli je šnek s filmem na 200% v tanku a ne na stole

Nevšímáme si zelených záblesků u stropu při hlasitějších zvucích, jako je například pád obalu od filmu na zem.

### 3.2 Vyvolávání negativu

Postupujeme podle návodu zkušenějších expedičnicků nebo podle návodu na obale vývojky, což děláme na vlastní zodpovědnost.

### 3.3 Sušení negativu

Pokud existuje jakékoliv důvodné podezření, že by mohlo při sušení dojít k poškození negativu jinou osobou či dokonce k jeho zcizení, nenecháme negativ volně viset v otevřené fotokomoře bez dozoru.

Po vysušení sekáme film žiletkou na 6-ti snímkové kusy a ukládáme podle našeho uznání tam, kde si myslíme, že ho nikdo kromě nás nepoškodí (viz též 5.3).

## 4 Práce s pozitivy (fotografiemi)

### 4.1 Kontrola přístrojů a materiálu

#### 4.1.1 Kontrola

Pečlivě zkontrolujeme zda:

- jsou všechny optické části zvětšovačku čisté a zda nějaké nechybí
- je připojen časovač a celý přístroj zapojen do sítě
- zda je časovač funkční. Pozor zda:
  - se zastavuje na „0“ a neběží dál
  - fungují tlačítka

Pokud je něco v nepořádku, uvedeme to do správného a provozuschopného stavu. Pokud je to nemožné, spokojeně se snažíme pracovat s tím co máme.

#### 4.1.2 Fotografické papíry

Zkontrolujeme, zda se v krabicích nacházejí fotografické papíry odpovídající označením na krabicích a také jak moc jsou prošlé. Pokud nejsou starší víc než 10 let, je to v pořádku.

Jelikož od pohledu nepoznáme, zda jde o papír „Normální“ či „Tvrdý“, modlíme se, aby papír i v této charakteristice odpovídal označení na krabici.

### 4.2 Vyvolávání fotografií

Před začátkem práce uzamkneme dveře a utěsníme dveře i okna fotokomory, abychom měli úplnou tmu, a dále rozsvítíme pracovní světlo. Nejlepší je pracovat bez denního světla, což je ale nemožné při dírách ve dveřích a okně. Dále viz 3.2.

### 4.3 Sušení fotografií

(viz 3.3)

## 5 Předměty ve fotokomoře

### 5.1 Půjčování si fotografické techniky

Pokud si půjčujeme přístroj z fotokomory, pečlivě zkontrolujeme jeho funkčnost (jestli například funguje spoušť, závěrka a čas „B“) a podrobně prohlédneme veškeré součásti. Zvláště u objektivů si všimáme, zda se uvnitř nenachází cizí tělesa (např. pavučina s pavoukem) a jestli máme správný objektiv ke správnému foťáku a jestli funguje clona (pokud tam není, tím lépe pro nás).

Jak moc jsme byli chytří, ověřme po vyvolání filmu pořizovaného půjčeným přístrojem.

### 5.2 Skladování předmětů

Místa uložení předmětů a s nimi spojená nebezpečí pro osoby :

- podlaha - zakopnutí, uklouznutí
- skříně - vypadnutí předmětu po otevření
- polička s chemikáliemi - náraz do hlavy, otrava, poleptání, oslepnutí, neplodnost, opití
- lednička - přiotrávení, přidušení (sirovodíkem), zmrazení
- odkládací plochy - pořežání, ušpinění

Místa uložení předmětů a s nimi spojená nebezpečí pro předměty samotné:

- podlaha - rozšlapání, vyhození, zmizení, zatopení, zkažení
- skříně - vypadnutí, zmizení
- lednička - zkažení, vytopení, vyhození, zmizení
- odkládací plochy - rozšlapání, „zmizení“ pod vrstvami jiných věcí, vyhození, zmizení
- šňůra na negativy a fotografie - useknutí, zmizení

Z výše uvedeného plyne, že ve fotokomoře nejsme v bezpečí před žádným předmětem a že žádný předmět není v bezpečí před fotokomorou. Za relativně bezpečná místa pro uložení lze považovat:

- prostor pod skříní
- prostor na skříních zavěšených u stropu
- prostor poliček s chemikáliemi, pokud předmět splývá s okolními předměty

(Odhaduje se, že předměty uložené na výše popsaných místech mohou zůstat nedotčené a neporušené až desítky let.)

### 5.3 Skladování vlastních předmětů

Při skladování vlastních předmětů ve fotokomoře se řídíme pravidlem: “Co už nechceme, to tu můžeme nechat”, neboť pravděpodobnost, že se s předmětem zanechaným ve fotokomoře ještě setkáme, je nízká. I když občas se stává, že zanechané předměty se cyklicky objevují jednou za tři až čtyři roky.

## 6 Obecná ustanovení

Co už nechceš, můžeš v klidu nechat ve fotokomoře.

Nepij obsah volně postavených flašek od vína.

Nejez volně položené potraviny, ani potraviny uskladněné v ledničce.

Nespoléhej na shodu cedulky na nádobě s jejím obsahem.

Nespoléhej na shodu popisku na krabici s jejím obsahem.

Nespoléhej na funkčnost fotografických přístrojů z fotokomory.

Nespoléhej na přítomnost předmětů nezbytně nutných k práci.

Pokud něco potřebuješ, dones / sežeň / kup si to sám.

přesvědčil nás o tom, že meteorologie se už dávno nespolehá jen na rosničky a kávovou sedlinu.

Ve srovnání s minulými léty jsme zaznamenali nadprůměrný počet pozorovacích nocí - celých sedm, z čehož byla jedna cvičební (rozuměj - bylo úplně jasno, avšak půl hodiny po vytažení dalekohledů přišla z údolí mlha a už neodešla). Počasí přálo i jinak - nikdo nebyl vyplaven, nikomu nebyl stan odfouknut a ani jsme moc netrpěli omrzlinami. Jen ta denní parna s teplotami lezoucími i ve stínu nad hranici třiceti stupňů se občas nedala snést. Ještěže je na hvězdárně požární bazének (jinak využívaný i jako výchovný prostředek) a v Úpici splav, na nějž je volný přístup. Čistou vodou sice neoplyvá, ale na osvěžení v horkém dni je zcela dostačující. Zajímavé je, že koupel expedičnicků zcela pravidelně indukuje i koupání místních občanů tmavší pleti.

Letní obloha má již tradičně co nabídnout, což s hypnotickým pohledem potvrdí leckterý pozorovatel deep-sky. Letos dostali šanci i milci objektů, které máme "za humny". V druhé polovině noci zářil červený Mars, prvních pár dnů Expedice se dal obdivovat i Měsíc, pro procvičení hledání podle mapy byly připraveny Uran a Neptun. Ráno před východem Slunce bylo možné pozorovat Saturn a v prvních dnech i Venuši. Jen meteorů bylo letos pomálu. Perseidy teprve začínaly létat a roje první poloviny prázdnin aktivitou zrovna neexclují.

Čím se na takové Expedici pozoruje? Již klasicky vyřazenou vojenskou optikou, jejíž páteř kdysi tvořily Somet binar 25x100, malý Somet 12x60 a dělostřelecký binar 10x80. Úpická hvězdárna před několika roky zakoupila 30 cm dobson, jehož optické kvality jsou dobré, Amatérská prohlídka oblohy si pořídila letos dobson o průměru zrcadla 20 cm, jehož optické kvality jsou vynikající. K dispozici byl i zapůjčený "přenosný" 40 cm dobson (přezdívaný "bojler") a několik dalekohledů firmy Fomei, které jsou též dobře použitelné pro astronomická pozorování. Když ještě započítáme několik triedrů od 7x50 až po 9x63, dalekohledy v obou kopolích a soukromý Meade LX-10 Jardy Kareše, dává to dohromady hodně slušnou dodávku nejrůznější optiky použitelné pro nejrůznější účely. A že ji expedičníci využívali naplno a potrápili pořádně.

I letos se o náročné žaludky druhu Homo sapiens expedicníků starala obětavá paní Samková se svou snachou, v jejichž rukou se požitiny mění v manu nebeskou. Za to jsem ale například já zaplatil pěti kily živé váhy navíc. Bohužel, vůle expedičnicků bývá typicky příliš slabá na to, aby bylo možné odolat nástrahám hvězdárenské kuchyňky.

Celkově vzato - z původní zácvikové akce pro pozorování meteorů a proměnných hvězd postupem času vykrystalizovala celkem solidní astronomická škola. A to nejdůležitější na závěr: svůj účel - přitážení mladých lidí k obloze - splnila Letní astronomická expedice 2003 na 100 %!

## Rok 2003 --- rok krásných nohou

Zdeněk Janák

Letošní léto nám opravdu přálo. Hřejivých slunečních paprsků bylo až nad hlavu, teploty nad třicet stupňů i ve stínu, voda v bazénku tak akorát a spousta pěkných nováčků s hodně krátkými kratasy.

pozemek Hvězdárny v Úpici sjíždět první účastníci. Pár jich zde kempovalo již téměř týden předem - mnozí se více či méně podíleli na průběhu Before party, mnozí prostě jen nemohli dospát a rozhodli se do Úpice vyrazit dříve a dýchat expediční atmosféru o nějakou tu hodinu déle. Nutno podotknout, že počasí před oficiálním začátkem Expedice pozorování více než přálo.

Prvních pár dnů běhu tábora bývá hodně křečovitých. Stavějí se stany (letos padl další rekord - bezkonkurenčně největší byl poměr počtu stanů ku počtu lidí a velmi se přiblížil k jedné), připravuje se pozemek, kompletují se dalekohledy a postupně se přichází na to, co se vlastně všechno pozapomnělo a co všechno nefunguje.

Pak už to všechno jde ráz na ráz. Zaběhnutý denní program sestávající se v prvním týdnu především z přednášek zabývajících se základními pozorovacími návyky a metodami pozorování různých objektů hvězdného nebe (deep-sky, planety, Měsíc, Slunce, proměnné hvězdy, meteory a také fotografie hvězdné oblohy), v týdnu druhém z přednášek zvaných osobností. V celém průběhu běží jako každodenní seriál kurz astronomie a v druhém týdnu též kurz meteorologie. Cílem toho všeho je, aby se i začátečníci naučili orientovat na obloze a pochytili něco ze základů pozorovací i teoretické astronomie. Účelem je postrčit správným směrem astronomický potěr a pokusit se mu odpovědět na nejednu z otázek, které si v duchu klade.

V noci se (pokud je jasno) pozoruje zapůjčenými dalekohledy až do časných ranních hodin.

Dny se zvláštním statutem tvoří prostřední víkend. V sobotu probíhá celodenní seminář a neděle je celá volná, určená pro aktivní či pasivní odpočinek. Každá Expedice končí táborákem v noci ze soboty na neděli a nedělním rozjezdem domů.

Toliko ve stručnosti, jak taková běžná Expedice probíhá. Ani ta letošní nebyla v tomto ohledu žádnou výjimkou. Věnujme se jí tedy konkrétněji.

Sobotní seminář byl tématicky zaměřen k naší nejbližší hvězdě - Slunci. Dopoledne zahájil RNDr. Michal Sobotka, CSc. povídáním o slunečních skvrnách a provedl nás tak odhalenými tajemstvími pih na jinak dokonalém Slunci. Odpoledne dorazil RNDr. Pavel Kotrč, CSc. a přednesl přehledový referát o Slunci obecně. Že téma Slunce vůbec není mrtvé ukázal především zájem a dotazy sedících expedičnicků.

Večery zvaných přednášek (v nichž přesilovku jednoznačně kopali zaměstnanci Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově) zahájil v pondělí RNDr. Petr Hadrava, DrSc., který přijel s velmi lukrativním a velmi moderním tématem - extrasolárními planetami. V úterý velmi volně navázal Mgr. Jiří Holuša historickým povídáním o Edwinu Hubbleovi. Pan Holuša pokračoval i druhý den dopoledne, kdy povyprávěl o svém putování za archeoastronomií po Spojených státech amerických.

Oživení programu přinesla Ing. Marie Dufková ve středu večer. Tématem totiž byla astronomie pouze okrajově - paní Dufková je zaměstnankyní Elektrárenské společnosti ČEZ a nevyprávěla tak o ničem jiném, než o aplikacích jaderné fyziky nejen v astronomii. A tak jsme se dozvěděli, kde všude nás potkává ionizující záření a na co všechno se dá vlastně použít.

Ve čtvrtek dorazil až z dalekého Sydney (kde byl na zasedání Valného shromáždění Mezinárodní astronomické unie) prof. RNDr. Jan Palouš, DrSc. Jeho profesionální srdce tluče pro galaxie a tak ani jeho přednáška nebyla o ničem jiném. Týden zvaných přednášek završil v pátek Mgr. Martin Novák z Českého hydrometeorologického ústavu v Ústí nad Labem a

## Jiří Dušek

*"Nebyl to jenom sen? Nezdálo se mi to náhodou?"* Tak to se mi honilo hlavou, když jsem ve čtvrtek 31. července krátce před obědem scházel v lehkém deštiku po silnici na úpické náměstí. Obtěžkán batohem, fúrou nádherných zážitků a takovým velmi zvláštním, vnitřním uspokojením, loučil jsem se s expedicí, na které jsem vlastně ani neměl být.

Zásadní rozhodnutí přišlo v polovině roku 2002, kdy jsem se téměř nezvratně rozhodl abdikovat nejen na funkci hlavního, ale vlastně i na vedoucího jako takového. No, zřejmě bych to vzdal už mnohem dřív, ale pořád chyběla nějaká konkrétní osoba, která by si to všechno vzala na své ušmudlané triko špatně zakrývající povislé břicho... V roce 2002 se však našlo nové pádlo a já už skutečně neměl žádnou výmluvu, proč bych měl v Úpici ještě prudit.

Ovšem, jak už kdysi prohlásil James Bond *"nikdy neříkej nikdy"*. I když konvertování na opačnou víru nedalo mému okolí příliš práce, musím se přiznat, že se mi do Úpice s velkým nadšením rozhodně nejelo. Většina původních vedoucích přece podlehla očistnému rozkladu, kolem organizace expedice se vyrojila řada nepřijemnějších spekulací, navíc mne pohltila práce na domovské hvězdárně... Pesimismus do oleje celkového nechutenství pak přilila i zcela zničená cesta ze Rtyně do Úpice, která byla zbavena lehce ohlazených kočičích hlav a marně čekala na nový, asfaltový koberec. Takže nakonec jediné, co mne tehdy na ten kopec u Močidel hnalo, byl pofiderní slib o spoluúčasti na přechodném období a tajný plán na prodloužení dovolené.

Už po pár dnech jsem ale zcela radikálně změnil názor. Snad za to mohlo ono velmi příjemné počasí – přes den hezky slunečno, v noci pěkně jasno, snad pouť – s vyhlášenými koňskými karbenátky, snad omlazená partije vedoucích, snad můj návrat ke kořenům, mezi řadové vedoucí. Podotkneme, že se jedinou radikální změnou se nakonec stala výměna "svolávací kolejnice", za stejně ignorovaný obušek.

Pokud se tak nějak ohlížím za těmi uplynulými dny, pak vidím hned několik vrcholů této x-té expedice. Tím prvním byla moje skupina – skupina nadšených a pořád natěšených pozorovatelů a pozorovatelkyň. Díky tomu, že jsem se několik posledních roků pohyboval v poněkud těsnící věži ze slonoviny hlavního vedoucího, odtrhl jsem se od reality každonočního sledování hvězdné oblohy. Všechno je přece na internetu a pokud bych se měl ještě na oblohu dívat, už bych o tom rozhodně nedokázal psát! Ovšem najednou to bylo jinak. Najednou jsem si mohl hrát s dalekohledy, vykládat zajímavosti o nebesích a uléhat za kuropění, do vlhkého spacáku, plesnivého hangáru a ostrých paprsků vycházejícího Slunce. Ta noc, kdy jsme spatřili prakticky všechny, potenciálně viditelné planety – Jupiter, Mars, Uran, Neptun, Venuši i Saturn, byla skutečně nezapomenutelná. Pravdou ale také zůstává, že pokud by nám příroda

tentokrát nenaděhla přes osm pěkných nocí, asi by to taková pohoda nebyla a já bych se nyní tak moc nerozplýval.

Skvělé bylo i to, že se moje skupina stala neformálním vlastníkem největšího dalekohledu Expedice, dobsonu s průměrem zrcadla čtyřicet centimetrů. A pokud nám ho už někdo uzmul, dostali jsme jako skvělou náhradu jiný přístroj. Ten dobson měl sice poloviční průměr zrcadla, ale s kvalitní optikou a ještě kvalitnějšími okuláry, poskytl až neuvěřitelně ostrý obraz. Amatérská prohlídka oblohy a jednotliví vedoucí, kteří se zasloužili o jeho získání, mohou být na co hrdi!

Každopádně s takovými přístroji byla radost pozorovat. Už před roky jsem se přesvědčil, že pohled se skutečně velikým dalekohledem, jakým je čtyřicetcentimetrový dalekohled, konečně ukazuje oblohu tak, jak si zasloužíme. Jistě, řada objektů je krásná i bez jakéhokoli přístroje. Třeba Mléčná dráha a nebo padající hvězdy. Jiné objekty jsou pohledné v triedru či v jiném menším dalekohledu – úzký srpek Měsíce, Plejády či Hyády. Husté otevřené hvězdokupy, nejnápadnější galaxie a třeba temné mlhoviny pro změnu docela hezky vykresluje obří Somet binar 25x100. Tedy, když vám přeje temná obloha a dobře seštelovaná optická soustava tohoto poválečného "děla". No a na Měsíc a planety se pro změnu hodí refraktory s objektivem o průměru alespoň patnáct centimetrů a ohniskovou vzdáleností dva, tři metry.

Tyto, ale také nepřebornou řadu dalších objektů, však ještě lépe vykreslí dalekohled o průměru objektivu nad čtyřicet centimetrů. Teprve v něm i laik uvidí Činku jako činku, M 13 jako ohromující kouli s tisíci drobnými hvězdičkami připomínající hrst zlatého písku, M 42 jako jemného letícího motýla, Lagunu jako nápadnou, zcela nepřehlédnutelnou mlhovinu, ve které pučí drobné, nesmírně mladé hvězdy... Prostě sledování oblohy najednou dostane čtvrtou a pátou dimenzi. Člověk s úporností býka kulícího napěněné oči už s věcnou marností neloví rozplývajícího se ducha ve světlém zorném poli, hned pod onou hvězdou/bludičkou na hranici viditelnosti, ale jednoduše se kouká. Ba co víc, těší se z pohledu na vzdálené vesmírné objekty i s dalšími pozorovateli. Obdivuje jejich tvary, skutečnou podobu i zabarvení. Takže není divu, že ať už patříte mezi úplné začátečníky a nebo ostřílené bojovníky, pár nocí s takovým přístrojem se vám pod kůži dostanou podobně jako maorské tetování a nebo svrab, kterým se nakazíte v levné ubytovně Armády spásy v zaplivané Bombaji.

Možná právě tohle rozhodlo o mém, veskrze pozitivním vztahu k expedici "2003". Ba co víc, příjemné počasí, strašidelná stezka odvahy a zajímaví lidé mne téměř přesvědčili, že snad na expedici umřu. Ano, odvolávám, co jsem odvolal a slibuji, co jsem slíbil. Expedice mne baví a pokusím se přijet i příští rok.

Ale abych se nerozplýval jenom nad tou – "samozřejmou" – oblohou. Na téhle expedici bylo několik dalších, neméně legračních momentů. Například, kde jinde se můžete brutálně, ale

V kopuli pana to Bečváře,  
víno.  
Stěny se naklání.  
Prohrávám. Nahlížím do snáře,  
znavená, kytary, povídání...

S hudbou tou na víčkách,  
v tichých, tichých, prázdných to písničkách,  
pokojně usínám,  
východ slunce nevnímám.  
Tak chtělo se mi spát.

Kateřina Dědková

## Letní astronomická expedice 2003 -- pohled zpět Michal Švanda

45. Letní astronomická expedice mládeže oficiálně skončila v sobotu 2. srpna posledním prolovem ředitelky úpické hvězdárny RNDr. Evy Markové, CSc. Pojdme se podívat zpět, jaká vlastně tato Expedice byla.

Myslím, že ji lze zcela bez ostychu prohlásit za nadprůměrně úspěšnou. Parta téměř šedesáti lidí, která se objevila na pozemku v pátek 18. července večer byla skvělá. Za celých šestnáct dní nebylo nutné řešit jediný kázeňský přestupek. Těžko říci, čím to vlastně bylo, jestli shodou náhod, nebo oproti minulým letům mnohem výraznější generační výměnou. Možná také tím, že počasí se nadprůměrně vydařilo. Ale popořadě ...

Vše to vlastně začalo už v září loňského roku, kdy se začalo nahlas uvažovat o tom, že by se měla začít organizovat nová Expedice. Dlouholetý hlavní vedoucí Jiří Dušek po čtrnácti letech v úřadě stářím odpadl a položil tuto nevděčnou funkci na bedra mé osoby. Úkolem hlavního vedoucího je sestavit a zorganizovat "software a data expedice" - odborný program. Začalo se tedy pracovat na výrobě propagačního letáku a pomalu ořukávat přednášející z nejrůznějších oblastí fyziky, jestli by náhodou nechtěli zavítat do Úpice v době lukrativních dovolených s výhledem na moře a podělit se s astronomickou omladinou o své znalosti.

Za finiš příprav se dá považovat výběr účastníků (na základě přijímacích úkolů) a sestavování definitivní verze odborného programu. No a v pátek 18. července 2003 dopoledne se začali na



Jedinou originalitou jsou žlutá trička M.O.R.u, která byla zakoupena při sezónním výprodeji pracovního oblečení likvidační čety v Černobylu. Na druhou stranu však fungují jako docela účinné mucholapky, a proto je na této akci i nadále trpíme. Samozřejmě žijí na okraji společnosti, hned u branky.

Nahromaděnou tekutinou v páteři expedice je i skupina kolem legendárních fotokomor Tondy Bečváře. Oficiálně zde sice fotografují hvězdy a experimentují s web-kamerami, ale my ostatní moc dobře víme, co se tam děje. Ještě štěstí, že akční skupina vedoucích zajistila hlavnímu organizátorovi tavných neplecháren a polskému běženci, jeho jediný doklad. Očividný nezáměr o jeho navrácení svědčí o naprostém rozkladu i této ekvipartiční funkce.

No a co jinak? Drobnou, byť nevýraznou výjimkou, je skupina kolem zšedlé eminence, Jirky Duška. Poté, co na expedici absolvoval redukční dietu, může se on i celý jeho tým schopných pozorovatelů a pozorovatelkyň, směle podívat na dno bazénku. Odlesk hvězd i planety Mars jim dává za pravdu. Škoda jen, že začínají sympatizovat s žlutým morem. Jejich vedoucí se dokonce k této zimnici dokonce aktivně zapojil ? ovšem jenom proto, aby ji sám zevnitř rozložil. Ostatně právě tak do dělala i celá řada příslušníků velké Strany.

No a tak bychom mohli pokračovat ještě hodně dlouho. Jak vidíte, jde o skutečně ulělé figurky a autor této zprávy o aktuálním stavu je upřímně rád, že se o tom dozví i ostatní.

## Výstup

Ulehám, schoulená,  
s hlavou mou na dlani.  
Koukám nahoru na nebe,  
kde, meteory se prohání.

Tak jasné hvězdy jsou,  
že my na jejich ramenou,  
pohlédnout můžeme v daleký kraj.  
Až za hranice.

Ulehám, schoulená,  
pod svitem Měsíce, v popelu.  
Koukám nahoru na nebe,  
pomalu ve spánku, poslepu...

Kateřina Dědková

skutečně brutálně přežrat z mnohokombinace – *koňský karbenátek s nakládanou okurkou a cibulí u hasičů – krákora – bramborák plněný uzeným se zelím – krákora – megakoňskýkarbenátek s hořčicí a kečupem ze Splavu – krákora – cukrová vata – fernet – opečené cibulové placičky – krákora – alešův špíz na Plotě – krákora – večere na hvězdárně.* Pokud něco takového do sebe nasoukáte, tak jednak vyšroubujete chuťové pohárky do maximální extáze srovnatelné s prvními sekundami uvolněného plného močového měchýře po cestě autobusem mezi Brnem a Prahou a nebo s prvním pivem, které si dáte po půlroční dietě způsobené mononukleózou, jednak se vám večer udělá zaručeně natolik špatně, že několik dalších dní budete odmítat jakoukoli potravu...

Ostatně, o něco podobného se už několik roků pokouší i gastronomický mág, paní Samková. Jednou, když jsme tajně pokuřovali u dílny pod záchody hlavní hvězdárenské budovy, uvědomili jsme si, že šedesát expedičnicků permanentně okupuje toalety! Frekvence splachování byla tehdy odhadnuta na 0,03 hertzu, což je sice v oboru ultra dlouhých radiových vln, ale přesto jde o pozoruhodný vesmírný zdroj. Nebohé expediční oběti se tak mění nejen v průtokové ohřivače piva, ale též jídla.

Roztomilá byla i berla, s níž na kopec dopajdal Adolf Castro, bigotní, militantní extrémista. Díky jeho zálibě v levný alkohol, jenž mu vyvraždil většinu nervových buněk – kromě posledních čtyř s funkcí "*kde je panák*", "*jak ho uchopit*", "*jak ho dopravit do úst*", "*jak ho polknout*" mohli jsme se zhusta obveselovat jeho záchvaty padoucince. Ti, kteří byli tenkrát do rána u Žiži, by mohli vyprávět. Tedy až na dva chronické čtenáře politých stolů – *Rumíčka a Klobásky*. Stejně nezapomenutelný byl i Pája, jenž propadl euforii z trutnovského tobogánu a spolu se svoji vodovzdornou koulí předvedl několik zajímavých výkrutů a cáknutí. NKE, ultraNKE, pNKE, kuNKE, piNKE, koNKE, chuNKE... ti všichni by mohli závidět!

Osobně pro mne byla velmi poučná i "čezácká" přednáška o ionizujícím záření. Odbornice na slovo vzatá inženýrka Dufková svoje povídání zahájila skutečně nečekaně: "*Vy si asi myslíte, že když jsem z ČEZu, že vás budu přesvědčovat o výhodách jaderné energie. Naše průzkumy však hovoří jasně o tom, že vzdělaní lidé nemají s tímto druhem energie žádné problémy, a proto bych si dovolila přejít k zajímavějším věcem...*" Nakonec jsem si až s údivem vyslechl, kde všude se člověk setká s ionizujícím zářením, včetně potravy pro termity nebo hlásiče kouře!

Nicméně, zanechejme fekálních historek. Mám akurátní pocit, že se 2003 podařilo akurátně vyladit. Hodně tomu pomohla – aniž bych se chtěl někoho dotknout – radikální omlazovací kúra, kterou prošlo nejvyšší vedení (a až se podaří sebevražedně odstranit i poslední zahrávající zbytky, bude to úplně super), takže mezi některými zavládla radost z objevování toho, co už bylo dávno objeveno. Astronomická expedice, která se už páté desetiletí koná v

Úpici, totiž není jenom o chlastu a sexu. Jakkoli by to mohlo být z mých dávných poznámek na první pohled zřejmé. Čtrnáctidenní setkání je především o setkání lidí s vesmírem. Je to báječně dobrodružství, které stojí za to, aby se opakovalo.

## Rok 2003 --- rok knedlíků

Zdeněk Janák

Byl krásný, teplý letní den. Obloha byla blankytně modrá a Slunce svítilo. A na oběd bylo vepřo --- knedlo --- zelo. Už několik dní se povětrím neslo podvědomé volání: Sázkááá! Mezi lidmi ve frontě jsem stál já, za mnou Paulie a o kousek dál Buvol.

... "Paulie, víš co je dnes na oběd?" ... "Dneska by to šlo" ... "Kolik dáme?" ... "Pro začátek dvanáct." ... "Ale půjdeme do stínku." ... "He, he, he." ... "Ty máš třináct, kryso." ... "Toho dáme." ... "Sázkááá!" ...

První knedlík: s tebou se nebudu babrat, ham, mlask, polk.

Druhý knedlík: hmmm jako jednohubky taky nejste špatní.

Zelí je na mně trochu moc kyselé, ale maso je super.

Třetí knedlík: pěkný pórovitý materiál, možná by se daly použít na izolaci, třeba si s nimi vycpat spacák a v noci je pak okusovat.

Čtvrtý knedlík: teď už jsem snědl dvakrát víc toho, než jím běžně doma, já se za sebe tak stydím.

Dalí si pivo, teď jsou v pasti, ti už mně nedožerou.

Pátý knedlík: teď už jsem snědl polovinu toho, co jím běžně na Expě, kdo říká že obžerství je hřích a chodí se za to do pekla. A mají v pekle knedlíky?

Šestý knedlík: skončila rozcvička a začnu konečně pořádně jíst.

... "Ale nebude to platit, když si někde za rohem strčíš prsty do krku." ...

Sedmý knedlík: ty budeš Pepa, ne ty nemůžeš být Pepa. Nemůžu dát jméno něčemu, co potom sním, to přece nejde. Ale komu na tom sejde.

Osmý knedlík: Honzíku, běž se podívat za Pepíkem co dělá.

... "Kluci nějak pokulháváte. Vás už to nebaví? Co se takhle o něco vsadit, ať se tu nepřežiráme jen tak." ...

věnuje předpovídání počasí, tak důležitého pro astronomy. Může za tento stav snad osoba samotného Gomeze, jehož nová funkce co by velitele skupiny M.O.R. přetavila v milého a pozorného vedoucího? Obětavě se stará o všechny své ovečky a rozvíjí myšlenky, které mu vštípil jeho předchůdce, tolik vážená excelence Fidel. Dnes, jak se zdá, i Fidel nabyl novou tvář. Dříve tak obávaná dvojice, jakou Fidel s Gomezem představovali, je nyní zlidštěna jak reformátorským přístupem velitele Gomeze, ze kterého by se mohl i hlavní šéf expedice mnoho učit, tak i neustále přívětivým Fidelem, kterému penze, jak se zdá velmi svědčí, soudě dle vždy dobráckého úsměvu na jeho tváři.

Měníme se všichni. Jak je vidět, zatímco někteří směřují k zatracení a dekadenci, jiní se mění ve světce, na které budou davy ještě po léta vzpomínat. Kdo ví, jestli se nestane povinným vybavením expedičníka za pár let žlutý trikot s emblémem Kubánského pomeranče ...

## Moje pravda

### Mirko Hýl

Nemá smysl si nic nalhávat! Snad se nikdo neurazí, ale musím uznat, že ani jeden z účastníků letošní expedice není úplně normální. Vážně. Při bližším seznámení se totiž ukazuje, že tahle astronomická akce působí jako magnet na nejrůznější matematicko-fyzikální figurky, které hrají virtuální hru na neviditelné úpické šachovnici.

Ostatně zde je pár příkladů. Goméz vulgo Přítel kubánského pomeranče. Na první pohled milý chlapík, kříženec horkého kubánského rumu a čerstvého českého mléka, student chemie na prestižní univerzitě v Praze? No a chová se jako puhoš, kterému ještě není patnáct. Usmívá se všemu a vždy, z fernetu přisedlal na rum a brufen, no a v klidu se nechá mlátit holí od svého despotického expřítele. Navíc je propagátorem myšlenky existence tmonů a dalších bizardních teorií.

Nejinak je na tom kolega Tomáš Zajíc. Ve dne v noci sedí u speciálního přijímače, který si za několik tisíc korun koupil z peněz za brigádu. Se sluchátky na uších, v tomto okamžiku už prakticky přirostlých ke kůži, loví nejen meteory, ale také sluneční erupce a snad i jiné, výrazné kosmické zdroje rádiového záření? Kromě toho, že rozšířil expediční pozorování o nový obor elektromagnetického spektra, s pomocí své aparatury poslouchá i komunikaci mezi letadly a nebo mezi ochránci veřejného pořádku? V této souvislosti zřejmě nikoho nepřekvapí ani fakt, že si jen tak pro zábavu postavil Geigerův-Mulerův detektor. V poslední době přitom uvažuje, že si nechá do hlavy nastřelit dipól ? snad proto, aby své rádiové šумы dokázal skutečně efektivně prožít. Doteď je totiž jeho akční rádius omezen pouze na délku kabelu od jeho bazarového počítače.

No a co třeba Kóbdzyl? Člověk, který si v plechové termosce schovává chemický roztok Tangu, chodí v deset večer spát, aby ve dvě ráno nevstal na vycházející Měsíc, tajemný esemeskář, sběratel kostí a tak trochu choleric. Mimochodem, všimli jste si, že má dvě řady zubů?

Velmi bizardní je žlutý mor expedice, tzv. Morldor, který se trapně a neoriginálně odkazuje na mnohem slavnější předlohu Pána z prs tenu. Ideový vůdce tohoto seskupení zoufalců na okraji okrajové expedice, Petr Skřípot, se totiž nevyznačuje příliš velkou nápaditostí. V levém oku obzvláště rád svírá vršek od toho nejlevnějšího vína a jeho názory na sacharidy a cukry, stejně jako ekvipartiční funkci jsou podepřeny nanejvýš nalomenou berlí z bambusového lešení.

Maskotem letošní expedice, se jak se zdá, stane vlk. Nečekejte však milé agresivní chlupaté zvířátko či známého hrdinu z "Jen počkej zajíci". Jde o zrůdu doprovázející Jiřího Duška na každém jeho bolestivém kroku. Ano vlk, neboli lékářky opruzeninus rectus. Jest vidno, že Jirka Dušek vždycky něčím překvapí. Jde patrně o vlekou chorobu, protože obdobné problémy vykazuje jeho rectum již několik expedic, ale doposud skrytě. Jelikož však letos neměl žádné eso v rukávu, použil tento fakt pro vlastní zviditelnění, neboť jak se zdá, jeho hvězda již dávno uhasíná. O tom, s jakou radostí Jirka nakupuje v lékárnách zásupy, pudry a olejičky na dětské prdelky, jsme se mohli přesvědčit sami. Operaci zasypávání svého, jak říká, arašídového koláčku, věnuje Jiřík obrovskou pozornost, kterou náležitě medializuje. Na [www.duskovaprdelka.cz](http://www.duskovaprdelka.cz) se dozvíte více. Kolébavá chůze a předstírané bolestivé vzdechy, toť ta pravá charakteristika Jiřího Duška v současných dnech. Nás to již však nudí a netřeba se o tom více rozepisovat.

Jelikož profily "význačných osobností" expedice jsou povětšinou výrazné především anomáliemi v chování či fyzickém zjevu, nový náčelník generálního štábu Michal Švanda je jiný. Na první pohled se chová normálně a žádnými genetickými deformacemi svého těla netrpí, a pokud přeci jen ano, tak se o tom nešíří veřejně. Jenže, to by nebyla Úpice, aby se i u něj nevytvořila jakási odchylka od normálu. Michal, který byl léta v bulletinech hodnocen, jako slušný, pracovitý, skromný a spolehlivý člověk, vykazuje tendenci všechny důležité spojence prudit a chtít po nich články, povětšinou tendenčně laděné a směřující k popularizaci a opěvování jeho samého. Jenže osud dokáže být občas velmi ironický a tak se v tomto článku, který doufám cenzor příliš nepozmění, objeví skutečnosti, které i tuto figurku letošního léta poněkud více odtajní.

Letošní léto je prostě jiné. Po loňsku již víme, že nový Jirka Dušek se už nenarodí, ale Michal taky ne. Povšimli jsme si však zajímavé skutečnosti. Jak už to tak vypadá, Michalovo tělo začíná pomalu metamorfózovat v tělo ne nepodobné tělu Jiřího Duška. Snad jde o nějakou genetickou expediční chorobu postihující vždy jen osobu vykonávající funkci hlavního vedoucího. Tukové vaky, vlk, plešatění, kolébavá chůze, chození čtrnáct dnů pouze v jednom a tomtéž oblečení, nedostatečná hygiena a tupý výraz v ksichtu. To jsou nové rysy Michala Švandy. Může jen děkovat Bohu, že má tak obětavou (nebo snad slepou) přítelkyni, jakou je Jana Adamcová, která si těchto změn snad vůbec nevšímá a chová se k Michalovi pořád stejně mile. Tedy asi jako dozorkyně na Ljubljance. Zbytečná ztráta času přemýšlet, proč a čím je tato konvergence způsobena.

Možná, že by novoroční předsevzetí byly ještě něco platné, ale to by vyžadovalo, aby si zrůdnosti svých individuí dotyční vůbec povšimli. Pro členy M.O.R.u, osoby vyvolené vyšší silou, plynou ponaučení i z tak fádních myšlenek, jako je pomoc bližnímu. Ano, oni mají jasno. Dnes už není moderní škodit, to by vedlo jasně ke zhroucení systému a nastolení otázky: ... a co dál? Spokojí se s rolí opačnou a jak se zdá velmi důležitou pro funkci tak zkosnatělé akce, jakou je expedice už řadu let. Stejně tak, jak pomáhají přecházet Michalovi v Úpici u Tomana přes ulici, tak organizují, vypomáhají a v podstatě i zákulisně celou expedici řídí. Předsevzetí nemají cenu, zamyšlení ano. Přesvědčil se o tom snad každý a jak říká i dobrák Fidel, bývalý velitel M.O.R.u, dnes o holi a ve výslužbě, nemá smysl dávat si novoroční předsevzetí typu: "... přestanu už konečně kouřit ve sprše!" Ani letos to nikam nevedlo. Zamyšlení však vedlo k tomu, že dvě tak protichůdné aktivity se nemusejí vždy jen vylučovat. Velké myšlenky holt bývají obvykle ukryty v jednoduchých frázích.

Jest s podivem, že ačkoliv je expedice v Úpici v podstatě akcí astronomickou, je nejpočetnější skupinou skupina meteorologická, tedy M.O.R. "Praskáme ve švech a i tak jsme museli odmítnout početnou skupinu zájemců", říká skromně velitel Gomez se skrývanými rozpaky v obličejí. Tato skupina nejenže zvládá pozorovat oblohu po stránce astronomické, ale rovněž se

Devátý knedlík: proč by Temná hmota nemohla být tvořena houskovým knedlíkem. Nalézali by jsme se v knedlíkovém masivu a jedině tam, kde by jsme knedlíky viděli, tak právě tam by nebyly. Takže když by jsme je jedli, tak by jsme je v podstatě ze sebe vytlačovali.

Desátý knedlík: to je pěkná blbost, proč bych něco takového dělal, knedlíky jsou přece fajn, knedlíky má každý rád, knedlík je náš kamarád.

Knedlík sem, knedlík tam, co já s nimi udělám.

Jedenáctý knedlík: v minulém životě jsem musel být knedlík.

Dvanáctý knedlík: a když ne, tak až umřu, tak se převtělím do knedlíku.

... "No nic jdu si přidat. Paulie makej. Co machruješ, když na to nemáš." ...

Třináctý knedlík: chtěl bych umřít na přejedení knedlíky.

Čtrnáctý knedlík: není mi špatně, nebudu zvracet, není mi špatně, nebudu zvracet ...

... "Honzíku, ty to ještě v sobě nemáš?" ...

Patnáctý knedlík: patnáctý knedlík, patnáctý knedlík, patnáctý!

... "Že bych to zaokrouhlil na dvacet, možná příští rok." ...  
"Sázkááá!" ...



## Homo Sapiens Expedicicus

Jde o slepou vývojovou větev odvozenou od druhu Homo Sapiens Sapiens (dále jen zkráceně Člověk). Oba druhy mají stejné fyziologické znaky, v chování však nalezneme mnoho rozdílů.

Místem výskytu Expedicicuse je střední Evropa, podkrkonoší, povodí řeky Úpy. Je to endemitní tvor – žije ve vyšší nadmořské výšce, na plošně malé, ostře ohraničené lokalitě pravoúhlého tvaru, kterou opouští jen výjimečně. Pokud se tak stane, můžeme se s ním setkat v okruhu dvou až tří kilometrů od zmíněné lokality.

Obvykle ji opouští z důvodu obstarávání potravy či tekutin, přestože obojího má v domovské lokalitě dostatek (dosud nevysvětleno).

Velkou zvláštností je tzv. sezónní výskyt – pouze po dobu čtrnácti dnů, a to v rozmezí červenec-srpen, vždy v období kolem měsíčního novu (důvod neznámý). Po zbytek roku se všichni jedinci nenápadně začleňují do společenství Lidí a dokonale imitují chování ostatních členů společenství.

Objevila se ojedinělá pozorování menšího počtu jedinců Expedicicuse i mimo zmíněné období, či desítky až stovky kilometrů od domovské lokality, ale tato pozorování doposud nebyla potvrzena.

Přestože po většinu roku žijí oba druhy ve vzájemném souladu, ve zmíněných čtrnácti dnech lze mezi Expedicicusem a Člověkem pozorovat jistou nesnášenlivost. Ze strany Člověka se projevuje např. strachem z Expedicicuse, pokud je tento na výpravě za potravou (převážně rostlinného charakteru), a Expedicicus např. nesnese jakékoliv projevy „lidského“ chování na území domovské lokality (v otázkách hygieny a pod.).

Výjimkou je několik Lidí, kteří se celoročně vyskytují v Expedicicusově domovské lokalitě, a se kterými žije Expedicicus v mírumilovné symbióze.

Expedicicus na rozdíl od Člověka není početný. Žije ve smečce čítající 50-80 jedinců. V jednotlivých sezónách můžeme pozorovat drobné kolísání početnosti smečky, ale v posledních letech se převážně prosazuje populační růst.

Je velmi zajímavé, že příslušnost k druhu Expedicicus není (až na výjimky) celožitovní. Někteří jedinci se sice v domovské lokalitě vyskytují pravidelně, ale častěji je jakési „obměňování“ členů smečky.

Důvody úbytku či nárůstu počtu doposud nebyly vysvětleny. Víme jen, že úbytek je následkem nenávratné asimilace některých jedinců mezi Lidí, a že nárůst není následkem zvýšeného rozmnožování, jako je tomu u jiných tvorů.

Smečka je částečně patriarchálního charakteru (s ohledem na vůdce smečky), částečně je matriarchální (s ohledem na vůdce domovské lokality).

Navzdory oficiálnímu postavení má ve smečce pravděpodobně nevlivnější postavení jedinec obstarávající a upravující potravu. Tohoto bez rozdílu všichni členové smečky (včetně vůdců) bezmezně milují a uctívají.

Jinak jsou vztahy ve smečce v podstatě rovnocenné, s minimálními znaky hierarchizace.

Zatímco Člověk je denní tvor, který v noci obvykle spí, u Expedicicuse je střídání dne a noci poněkud problematické. Hlavní maximum aktivity je okolo půlnoci. Dále můžeme sledovat dvě vedlejší maxima aktivity – odpoledne a v noci. Tato dvě maxima jsou na sobě

A opravdu, tak nádherně jako tehdy jsem detaily na Marsu nikdy předtím neviděl. To prostě nešlo si ho nenakreslit, a tak do mého již lehce zaprášeného deníku přibýlo následující pozorování.

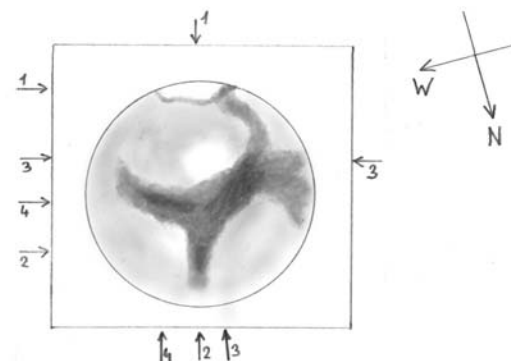
25./26. července 2003, hvězdárna Úpice

Podmínky: mlha, střídavě houstne a řídne, seeing je ovšem výjimečně dobrý! Detaily jsou viditelné skoro pořád, chvění obrazu je malé.

Přístroj: nový APO dobson od Drbohlava, 200/1200, zv. 240x

Kresleno 02:55 až 03:10 SELČ

Polární čepička už je standard, ale ty albedové útvary...! Byly zcela nápadné, žádná duhařina. To se ukázalo později, když jsem zpětně podle mapy identifikoval na kresbě jednotlivé útvary, vyznačené teď na obrázku šipkami a čísly:



- 1.jižní polární čepička s tmavým lemem (na jižní polokouli začíná léto, severní čepička je od nás odvrácena)
- 2.Syrtis Major, jeden z nejnápadnějších marsovských útvarů
- 3.impaktní pánev Hellas, jediné místo, kde je dostatečný tlak, aby tam mohla být kapalná voda
- 4.Mare Tyrrhenum

Celkově to vypadá, jako by měl Mars navlečený dámské kalhotky

tmavé barvy :-). Pro srovnání je přiložen snímek Zdeňka Bardona, pořízený o den později osmipalcovým Meadem LX200 a CCD ST-7XE (převzato z <http://www.bardon.cz/>).

Nový 20-cm drbohlavson patřící APO se toho rána ukázal být opravdu dobrou investicí. Štěstím bylo i to, že Mars nám zrovna předváděl svou nejzajímavější polokouli s těmi nejvýraznějšími albedovými útvary. Zkrátka, na takový pohled do dalekohledu se nezapomíná...



## Předsevzetí, zrůdy a kubánské pomeranče

Arnošt Bidlo

Tak už je to zase tady. Do Úpice se sjely zase ty nejhorší a nejnudnější ksichty astronomické obce. Již řadu let si říkáme, kde se stále berou. Nutno však přiznat, že tato akce má své neodmyslitelné stálice, které, jak se zdá, se budou ostatním vtírat do přízně snad věčně. Jak fádni, že? Mírné zpestření přináší skvadrona ksichtů nových, neokoukaných, leč obdobně nechutných. Holt svět je zřejmě nevyčerpatelná líšeň těchto individuí. Když před lety přijel na expedici záhadný NeNKE, všichni si říkali, že horší to už být nemůže. I může...

Globální klam

Objevily se i teorie, které předpokládají, že spatření jasného rudého bodu nad jižním obzorem je projevem nahromadění DDT z postřiků v krvi, během několika-generačního ukládání v organizmech všech živočichů a rostlin, které jsou součástí lidského potravního řetězce i v lidech samotných. Jelikož však jde o globálně sledovaný jev a ne jen záležitost lokálních ohnisek výskytu, příklánějí se vědci spíš k názoru, že jde o projev vedlejších účinků očkování proti neštovicím, kterým jsme všichni jako malé děti prošli.

Planetární karambol

Další seriózní domněnka, že může dojít k srážce obou planet, se naštěstí nepotvrdila, když bylo přesným laserovým měřením zjištěno, že se Mars po 27. srpnu začal opět vzdalovat a žádné nebezpečí nám tudíž nehrozí. I přesto využily některé instituce této chvíle všeobecné paniky k vlastnímu obohacení. Zvláště lidové hvězdárny zvaly do svých útrob davy lidí a snažily se jim pronajmout kousek místa v kopuli s tvrzením, že je to nejbezpečnější místo, kde střet dvou planet určitě přežijou.

Konec velké legendy

S odstupem času můžeme jen sledovat jak se celá aféra okolo tajemné planety bude dál vyvíjet. Jest-li se mozek vypořádá se skutečností, vykompenzuje mžitky před očima a nechtěný přelud nám zmizí z hlavy. Nebo jest-li nám po celém těle narostou dlouhé ostny, vypadají vlasy, dorostou chybějící pohlavní orgány a celkově se posuneme dál v evoluci. A zda-li se ututlá, že vláda experimentuje s nebezpečnými látkami už na nemluvnatech. To vše se však můžeme dozvědět jedině z hvězd.

## Nezapomenutelný Mars

Lukáš Král

Mars jistě v letošním Sběrači nebude nijak originální téma. Letos totiž byla rudá planeta během Expedice opravdu blízko, nějakých 67 milionů km, takže její kotouč dosáhl celých 20" v průměru a byl tak v pohodě rozeznatelný i v triedru. Mars viděl letos opravdu každý, a přestože se nevyhoupl moc vysoko nad obzor, každému se na něm nejspíš podařilo kromě polární čepičky zahlédnout i nějaké ty albedové útvary, jak se odborně říká těm různě tmavým a světlým flekům.

Vzhledem k nevelké výšce nad obzorem byla kvalita obrazu silně ovlivněna seeingem, takže velice záleželo na okamžitých podmínkách. Často to nestálo za nic, jindy byly vidět aspoň nějaké podrobnosti, a vyskytlo se pár okamžiků, kdy každému, kdo nahlédl do okuláru, bleskurychle poklesla čelist. Jedním takovým okamžikem bylo ráno před sítáním 26. července, kdy přišla lehká mlha, což jak známo s sebou často přinese výrazné uklidnění chvění vzduchu.

přímo závislá. V prvním týdnu mohou nastávat zároveň, ale v druhém týdnu obvykle pouze jedno z nich. Důvodem je nedostatek spánku, který členové smečky vyrovnávají právě buď odpoledne nebo v noci, a to nejčastěji v závislosti na počasí.

Hlavní minimum aktivity nastává jednoznačně dopoledne. Vedlejší minima aktivity se pak střídají s vedlejšími maximy aktivity, jak je popsáno výše.

Expedicnicus si staví jednoduchá plátěná obydlí, ve kterých však přespává převážně jen při nepříznivém počasí. Jinak dává přednost lesu (zejména borovicím).

Potravu přijímá čtyřikrát denně v přesně vymezenou dobu. Je schopen pozřít až třikrát více potravy než Člověk!

Jeho stravovací návyky jsou téměř shodné s Člověkem – avšak Expedicnicus umí používat pouze jeden druh příboru (lžící); a při pohledu na plody melounu na své slušné stravovací návyky zcela zapomíná.

Tolik základní charakteristika Expedicnicuse. Následující odstavce se zabývají jeho rozmanitým chováním. Jeho život provází řada rituálů, z nichž však většina dosud nebyla vysvětlena, a tak se omezíme jen na jejich popis, případně nástin možných příčin:

Každé krmení je členům smečky oznamováno zvukovým signálem.

Přes odpor, jaký Expedicnicus chová k hygieně, se při příznivém počasí uskutečňuje skupinové umývání některých členů smečky. Vybraný jedinec je za velkého nadšení přítomných vhozen do betonové nádrže 3x3 metry z poloviny naplněné vodou. Proč se tento rituál uskutečňuje i v době, kdy je voda v nádrži znečištěná, není jasné.

Méně zkušení členové smečky tráví většinu dne ve velké zděné budově stojící uprostřed domovské lokality.

V noci se za bezoblačného počasí odehrává v domovské lokalitě neznámá činnost, které se účastní téměř všichni přítomní jedinci bez ohledu na druh. Naši vědečtí pracovníci se pokoušeli v nočních hodinách infiltrovat smečku za účelem objasnění této činnosti, ale vždy byli okamžitě odhaleni a bez milosti zlikvidováni (důvodem bylo patrně pracovní osvětlení, momentálně je vyvíjeno nové osvětlení, vydávající pouze omezenou část spektra, které bude plně kompatibilní s osvětlením, které v noci používá Expedicnicus). Přestože, jak už bylo zmíněno, přesná povaha této noční činnosti není známa, jedná se nejspíše o nejdůležitější činnost Expedicnicuse v období jeho čtrnáctidenního výskytu.

V noci za oblačného počasí (podařilo se nám zjistit, že Expedicnicus pro to používá termín „Duškovo jasno“) se odehrává něco podobného, jako za jasného počasí.

Pokud je v noci zataženo a Expedicnicus nespí, probouzí se v něm neblahé stránky jeho charakteru a uchyluje se k nejrůznějším činnostem, které zde raději nebudeme podrobně popisovat.

Iva Boková

## Grygarjugend Petr Scheirich

“Když svoboda zničí řád, tak touha po řádu zničí svobodu.“

Původně jsem měl v úmyslu dát tento citát do názvu svého příspěvku, ale rozmyslel jsem si to. Uvědomil jsem si, že by to mohlo vytvářet dojem, že celý článek bude jen o tom, a to bych nechtěl.

S tímto citátem v uších jsem na letošní expedici přijížděl. Jaká bude a jak dopadne s novým vedením a z 50% obměněným vedoucovským sborem? Nezhroutlí se organizace? Nezapjde tolik plánovaný tvrdý pozorovatelský režim příliš daleko? Nebo se naopak ukáže, že vše klapne bez chyby? Nemám moc s čím srovnávat, protože jako vedoucí jsem přijel na expu poprvé, ale můj osobní pocit je, že nastala poslední zmíněná možnost (až na to, že mě Michal pořád honil, kde se fláká moje skupina, a tak podobně :-).

A jaké je to být vedoucím? Uspěchané a tvrdě vydřené. Přijeli jsme s „Trpaslíkem“ do Úpice týden předem, na tzv. Beforeparty, a tenhle týden byl pro mě nejdelším. Přes den jsem se trochu učil na státnice (ano, čtete dobře, nejen že jsem si přivezl na expu učení, ale dokonce jsem ho tam i otevřel – takový jsem šprt. Ono po šesti letech flákání člověku ani nic jiného nezbyvá :-), v noci si v klidu přes měsíční svit pozoroval (a, přiznám se, učil se vůbec poprvé systematicky pozorovat meteory), nikdo mě nehonil a nikoho jsem nehonil já. A pak přišly další dva týdny, které uletěly jako voda. Chystání přednášek, zpracování pozorování, porady u ředitelky, zápasy s porouchanou kopírkou, ... Kdo si myslel, nebo snad ještě myslí, že vedoucování je „14 dní flákání“, ten je na omylu. Kdo se jednou stane vedoucím, už bude jen navždy vzpomínat na „staré zlaté časy“. Že by právě to způsobilo odchod většiny před námi? Ale (ne)bojte se, příště přijedu zas.

Vedoucování má totiž i své světlé stránky – například přednášky mě docela bavily. Vyjma ovšem těch, které se týkaly tématu, jemuž nerozumím. Třeba kosmologie (příště už se mnou nepočítej, Švand'oure :-).

Nejúžasnější zážitek (když nepočítám hrátky s kapalným dusíkem) ovšem přišel až v pondělí po expedici (zůstávali jsme až do úterka). Na hvězdárnu dorazila exkurze, o které nás sice informovali předem, ale nevarovali. Tři autobusy zaparkovali před a na pozemku hvězdárny a z nich se vyvalil DAV. Myslím, že není třeba ten pojem blíže specifikovat. V krátké době zaplnili snad všechny prostory hvězdárny (včetně záchodů a zbylých stanů).

Já s Veronikou jsme zrovna strhávali jeden ze stanů, které ještě zbyly po expedičnicích, když se z davu vydělila jedna babka (zřejmě jejich samozvaná mluvčí – proč, to se ukázalo vzápětí) a přišourala si to k nám.

„A co vy jste zač,“ spustila bez pozdravu. Měl jsem chuť odpovědět jí: „tak nám nejprve řekněte, co jste zač vy,“ ale odpustil jsem si to a v hrubých rysech nastínil, co zde probíhalo posledních čtrnáct dní. Jakmile uslyšela slovo astronomie, osvítil ji zřejmě záblesk poznání, a plna nadšení ze svého objevu zvolala: „Grygar vás sem poslal!“

Měl jsem se co držet, abych se nezačal smát, a tak jsem raději diskuzi s ní ukončil a věnoval se dál stanům. Vrátila se do hloučku, odkud přišla, a všem osobně zvěstovala: „To je Grygarova mládež! To je Grygarova mládež!“

A pak ještě na upřesnění dodala: „Oni vám vyloží sny.“

## Rok 2003 --- rok Marsu

Zdeněk Janák

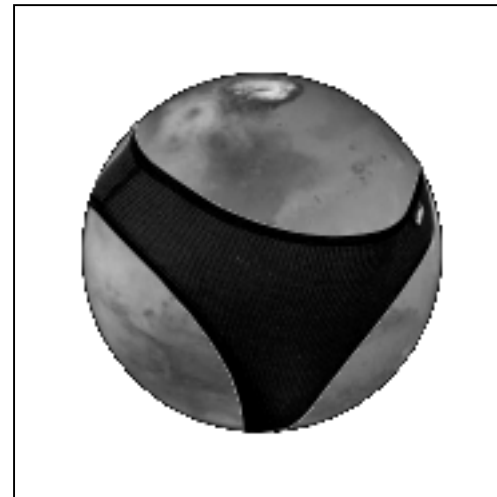
Na letošní Expedici jsme měli veliké štěstí, že jsme mohli sledovat rudou planetu Mars v plné kráse. Je na místě zmínit aktivní snažení všech multimédií, které nám připomněly, že máme

jedinečné podmínky na jeho spatření od doby ledové a že na dalších pár set let budeme mít zase utrum. Ale nechme teď stranou všechny ty mediální kachny, jako že jsou skvělé podmínky na pozorování detailů na jeho povrchu, nebo že je dobrá sezóna na levné lety. Pojdme se společně podívat jak to s ním doopravdy je.

### Detailní pohled

V kde kterém bulvárním astronomickém plátku se můžeme dočíst, že nám na nejbližší hvězdárně ukážou Mars s nevídanými detaily, jako je oslnivě zářící bílá polární čepička, nebo naopak nápadně tmavé albedové útvary. Realita je však trochu jiná. Zkuste se sami bedlivě zahledět na oranžový kotouček planety tím největším dalekohledem, ke kterému se dostanete, jestli spatříte ony pověstné kanály.

Na druhou stranu někteří solidní pozorovatelé podali očitě svědectví, že spatřili Mars jakoby oblečený v dámských kalhotkách typu tanga. Mně osobně se nepodařilo spatřit z Marsovských útvarů nic víc, než pověstnou Tvář na Marsu.



### Dovolená na rudých píscích

I přes rozsáhlou reklamu uspořádaly letos pouze dvě cestovní kanceláře celkem tři zájezdy k sousední planetě. Vinou velké ceny byl však zájem o dovolenou na luxusních martanských plážích tak malý, že byly vyslány pouze komunikační zařízení, aby se mohly natočit nové reklamní sloty pro příští sezónu. Otázkou však zůstává, jestli se místní domorodci nedočkají jen dalších tří jasných bolidů, které si na účet připiše NASA a ESO.

